

Täysistunto

Keskiviikko 4.10.2023 klo 14.03—16.27

6. Lakialoite laiksi ehdokkaan vaalirahoituksesta annetun lain muuttamisesta

Lakialoite LA 2/2023 vp Sebastian Tynkkynen ps ym.

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen. — Keskustelu, edustaja Tynkkynen, Sebastian, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.39 **Sebastian Tynkkynen ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nyt tulee ruoskaa, hyvä eduskunta. Rahaa on -periaatteella lähdettiin muutama vuosi sitten rakentamaan Suomen historian vihervasemmistolaisinta hallitusta. Ikävät olivat sen rallin seuraukset. Tämä sama nuotti on vuosien saatossa puskenut tiensä voimalla läpi myös ehdokkaiden vaalibudjetteihin. Vaalibudjetit suorastaan pursuavat rahaa. Tästäkään rahamässäilystä ei hyvä heilu. Valitettava tosiasia nimittäin on, että rahalla näitä ovia eduskun-
taankin kammetaan auki — ne kampeavat, keillä sitä on.

Vaalirahoituslaki määrää, että kansanedustajaksi ja varaedustajiksi päässeiden on jätet-
tävä ilmoitus vaalirahoituksestaan. Nämä luvut kertovat paljon. Viime kevään eduskunta-
vaaleissa pistettiin rahaa haisemaan oikein urakalla. Jätettyjen ilmoitusten perusteella kes-
kimääräiseksi vaalikukkaroksi on alustavasti laskettu 41 000 euroa — siis 41 000 euroa per
ehdokas. Jos alat säästämään satasten kuussa nollakorkoiselle tilille, vastaava vaalikassa on
kasassa vasta reilun 34 vuoden päässä. Siinä ehtii muutama vaalikausi kulua ja haaveet
haihtua, vaikka säästöilleen onnistuisi saamaan korkoakin.

Eduskunnan tehtävä on edustaa kansaa, ja siksi on tärkeää, että täällä salissa on kansan-
edustajia eri alueilta, eri ammateista ja erilaisista taustoista. Koko yhteiskunnan pitää tulla
edustetuksi. Mutta lähdepä kiertämään Suomen toreja ja keräämään sieltä innokkaita eh-
dokkaita, keiltä löytyy laittaa kymppitonnejä pelkkään vaalikampanjointiin — kauan saat
etsiä. Kun lopulta olet saanut porukan kasaan, kuinka kattava otos se on suomalaisista? Ei
siinä porukassa juuri ole nuoria, vähävaraisia aikuisia, pienituloisia eläkeläisiä. Tämän ke-
vään eduskuntavaaleissa eduskuntaan nousseiden uusien kansanedustajien keskimääräiset
tulot vuodessa huitelevat yli 70 000 eurossa.

Arvoisa puhemies! Alle 30-vuotiaita edustajia on koko eduskunnassa vain seitsemän.
Väitän, että nämä luvut kertovat siitä, kuinka suuri merkitys rahalla on tämän päivän vaa-
leissa. No, jos sitten toistat saman torikierroksen ja kyselet ehdokkaiksi sitäkin porukkaa,
jolta löytyisi taustaltaan yhdistyksiä, säätiöitä tai muita tahoja, jotka olisivat valmiita lyö-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 37/2023 vp

mään ehdolle lähtevän taskuun kymppitonneja, hiljaista on edelleen. Ei tavallisilla ihmisillä ole tällaisia taloudellisia muskeleita takanaan. Nämä ovat harvojen, usein jo politiikassa menestyneiden, etuoikeuksia. Esimerkiksi superrikkaiden säätiöiden rahahanat aukeavat, kunhan olet viime kaudella muistanut puolustaa pakkoruotsia. Vastaavasti ay-liike palkitsee heidän virsiään laulaneet vasemmistolaiset ehdokkaat mojovilla tukisummilla. Ja kenen leipää syöt, sen lauluja laulat — näinhän se on.

Mutta kuka tästä rahalla pelattavasta tuolileikistä hyötyy? Ei ainakaan suomalainen demokratia. Suomalainen demokratia hyötyisi siitä, että päättäjäpaikoille pääsee etenemään muita painavammalla sanomalla, ei toinen toistaan pulleammalla rahapussilla. Vaalikassojen paisutuskilpailu vääristää demokratiaa. Silloin päättäjiksi ponnistaa suhteellisesti vielä aiempaakin enemmän heitä, joilla on paremmat taloudelliset lähtökohdat. Näin ei pitäisi olla. Siksi vaalirahan törsäämiseen tarvitaan rajat.

Tässä lakialoitteessa ei ole kyse vain vaaleista, yksittäisistä ehdokkaista tai puoluepolitiikasta. Se, mikä on nyt laillista, on totta kai laillista. Kyse on järjestelmästä, joka on ajanut budjetteja yhä suuremmiksi, sillä kattoa ei ole, ja mitä enemmän vaalikassaan saa haallittua rahaa, sitä todennäköisemmäksi tulee läpipääsy. Totta kai budjetit paisuvat. Seurauksien pitäisi huolettaa kaikkia: kansanvalta vinoutuu.

Eikä tämä vaalibudjettien paisuminen selity inflaatiolla. Eduskuntavaalien keskilbudjettien reaalin kasvu 2000-luvulla lasketaan useissa tuhansissa euroissa. Raha puhuu yhä voimakkaammin. Järisyttävät yli 100 000 euron vaalibudjetitkaan eivät ole enää harvinaisuuksia. Kaksissa viimeisissä eduskuntavaaleissa niitä on ollut jo lukuisia. Viime eurovaaleissa haamuraja oli puskettu jo 200 000 euroon. Vain taivas tuntuu olevan rajana.

Tähän on yksinkertainen ratkaisu: kampanjakatot. Ne eivät millään muotoa estä kampanjointia, tienvarsimainoksia tai mitä ikinä kukin vaalikampanjassaan näkee tarpeelliseksi hankkia. Kampanjakatoilla sen sijaan voitaisiin asettaa kohtuulliset rajat ja hillittäisiin odotettavissa olevaa kampanjakulujen kasvua. Tämä tasaisi lähtökohtia ehdokkaiden välillä. Kuka on tätä vastaan?

Tämä tavoite on tunnustettu laajemminkin. Itse asiassa tämä tavoite löytyy kirjattuna vaalirahoituslaista, jossa lain yhdeksi tarkoitukseksi on mainittu vaalikampanjoiden kulujen kasvun rajoittaminen. Laki itsessään ei kuitenkaan tässä tavoitteessa ole onnistunut, vaan sitä pitäisi täydentää.

Kampanjakattojen puolesta on puhunut myös eduskunnan oma tarkastusvaliokunta. Vuonna 2018 valiokunta totesi mietinnössään pitävänsä ”edelleen selvittämisen arvoisena ehdotusta toimivasta kampanjakatosta, joka tasaisi varainhankintaan liittyviä eroja ehdokkaiden välillä”. Viime vuonna tarkastusvaliokunta jatkoi samalla linjalla ja totesi kampanjakulujen edelleen kasvaneen ja pitävänsä tärkeänä löytää ”toimivia keinoja kampanjakulujen kasvun hillitsemiseksi, jottei varainhankinta muodostuisi esteeksi ehdokkaaksi ryhtymiselle”. Miettikää, eduskunnan valiokuntakin on huolissaan siitä, että varainhankinta on muodostumassa esteeksi ehdolle lähtemiseen. Eihän tällainen asetelma kuulu suomalaiseen demokratiaan millään muotoa. Nyt olisi korkea aika toimia.

Esitän tällä lakialoitteella, että vaaleihin asetettaisiin seuraavanlaiset kampanjakatot näin alkuun, että systeemi saadaan pystyyn: kunta- ja aluevaaleissa yhteensä 10 000 euroa, eduskuntavaaleissa 30 000 euroa ja eurovaaleissa 50 000 euroa. Rajojen tasoa voidaan tietysti ajan kuluessa säätää, mikäli aihetta on.

Oman huolensa vaalibudjettien kasvusta on esittänyt myös oikeusministeriön vaalijohdaja Arto Jääskeläinen. Samalla kun Jääskeläinen nosti esiin vaalibudjettien kasvun ja sen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 37/2023 vp

vaikutukset ehdokkaiden läpipääsyyn, esitti hän huolestuttavan skenaarion: johtaako vaalibudjettien paisuminen lopulta siihen, että valituksi voivat tulla vain varakkaat tai helposti ulkopuolista tukea saavat ehdokkaat? Sitä tuskin kukaan haluaa, mutta sitä kohti on menty. Siksi toimia tarvitaan nyt. Kiitän kaikkia aloitteen allekirjoittaneita yli puoluerajojen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia esittelystä. — Sitten mennään puhujalistaan. — Edustaja Strandman.

15.48 Jaana Strandman ps: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Tynkkysen lakialoite on hyvä ja kannatettava. Me perussuomalaiset emme kannata harvoille keskittyvää rahavaltaa emmekä byrokraattista järjestelmävaltaa vaan kansanvaltaa. Toimintamme ja päätöksentekomme perustana ovat oikeudenmukaisuus, inhimillisyys, rehellisyys ja tasa-arvo. Tämän vuoksi on tärkeä keskustella siitä, minkälaisen periaatteiden mukaan demokraattiset vaalit pitää järjestää: Mikä osuus rahalla ja mainonnalla on vaalien tuloksessa? Näin päästäänkin keskusteluun siitä, kuinka raha vaikuttaa vaalien tulokseen. Kuinka luotettavasti edustaja valituksi tullessa pystyy toimimaan parlamentaarisessa ja demokraattisessa luottamustehtävässään, jos taustalla on erilaisia yksityisen tahon ja yrityksen rahoja ja niihin liittyviä tavoitteita?

Arvoisa rouva puhemies! Meidän tulee tässä salissa pitää kiinni poliittisesta oikeudenmukaisuudesta, ja se tarkoittaa kaikkien kansalaisten tasaveroisen osallistumisen mahdollisuutta niihin päätöksentekolimiiniin, joissa yhteisistä asioista päätetään, yhteisiä lakeja säädetään ja keskustellaan yhteisestä hyvästä. Poliittinen oikeudenmukaisuus edellyttää vapauksia ja mahdollisuuksia, jotka ovat kaikille olennaisesti samanlaisia. Kaikkien kansalaisten tosiasiallisten poliittisten vapauksien pitää olla yhtäläisiä riippumatta siitä, mitä luokkaa, asemaa tai mielipidesuuntausta he edustavat. Kyvykkäillä ja motivoituneilla kansalaisilla pitää olla samanlaiset mahdollisuudet saavuttaa poliittinen auktoriteettiasema riippumatta heidän taloudellisesta tilanteestaan. Eriarvoisuus ja rakenteellinen epätasa-arvo tulee ehkäistä ja poistaa, sillä muuten niistä tulee itseään vahvistavia. Yksityisen rahan ei tule antaa kontrolloida julkista päätöksentekoa.

Suomessa tarvitaan vaalirahoituslain muutos, jossa rahoituksen kokonaismäärää määritellään niin kuin tässä aloitteessa tehdään. Lakimuutoksen valmistelun yhteydessä on tärkeää pohtia myös sitä, mitä kampanjarahoituksen piiriin laitetaan kuuluvaksi: Arvotetaan-ko rahassa myös talkootyö ja ilmaisupalvelut? Kielletäänkö kaikki yksityiset lahjoitukset, jolloin taattaisiin tasaveroiset ja reilut valituksi tuleminen mahdollisuudet kaikille ehdokkaille ja pystyttäisiin objektiivisuuteen? Vaalitoimintaa tulee ohjata avoimuus, läpinäkyvyys, luotettavuus sekä tasa-arvo ja yhdenvertaisuus. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Perholehto.

15.51 Pinja Perholehto sd: Arvoisa rouva puhemies! Postinumeron, lompakon paksuuden tai esimerkiksi syntymäajan ei pitäisi muodostaa estettä osallistua vaaleihin. Vaikka yksi suomalaisen vaalirahoituslain tavoitteista on ollut nimenomaisesti hillitä kampanjakustannusten syntyä, ei siihen ole tähän mennessä ollut riittäviä työkaluja. Ehdokkaiden kampanjabudjetit ovat nousseet vaali vaalilta. Kun tarkastellaan kilpajuoksua tänne Arkadianmäelle, ei enää puhuta vain kourallisesta ehdokkaita, jotka käyttävät vaaleihin enem-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 37/2023 vp

män rahaa kuin moni muu tienaa edes vuoden tai jopa kahden aikana. Näitä massiivisimpia yli 100 000 euron eduskuntavaalikampanjoita on nähty nykyään aivan liian usein. Se ei ole tarkoituksenmukaista, eikä se ole minusta myöskään kohtuullista.

Arvoisa puhemies! SDP oli valmis kampanjakattojen valmisteluun jo viime kaudella. Meille oli ja on yhä edelleen selvää, että vaalirahoituksen kehittäminen vaatii sanojen sijaan myös tekoja. Itse asiassa — täällä kun edustaja Tynkkynen kysyi, kuka vastustaa tällaista esitystä kampanjakatoista — oma puolueesi Perussuomalaiset vastusti sitä viime kaudella. Valitettavasti itse asiassa kaikki nykyiset Orpon hallituksen puolueet vastustivat kampanjakattojen säätämistä ja selvittämistä suomalaisen toimintaympäristöön viime kaudella, kun Marinin hallitus tällaista parlamentaarista työryhmää halusi lähteä perustamaan ja siellä kaikkien puolueiden edustajat, pääasiassa puoluesihteerit, kertoivat kantansa tähän asiaan. Yksikään istuvan hallituksen puolue ei siis vielä 2022 kannattanut kampanjakattojen selvittämistä, myöskään perussuomalaiset, mitä kyllä ihmettelen, sillä tämä edustaja Tynkkynen lakialoite itsessään on varsin tarpeellinen. Sen kanssa olen kyllä samaa mieltä. [Oikealta: Hyvä!]

No mutta, arvoisa puhemies, olipa niin tai näin, onhan tämä nyt surullista, kun jo ennen viime kauttakin, ainakin vuonna 2009, jo parlamentaarisessa vaali- ja puoluerahoitustoimikunnan mietinnössä ymmärrettiin, että taloudellisen vallan pitäisi olla aina alisteinen demokratian periaatteille. Silloin jo ehdotettiin, että ehdokkaat voisivat käyttää kampanjoin-tiin kuntavaaleissa enintään 10 000 euroa, eduskuntavaaleissa 50 000 euroa ja europarlamenttivaaleissa 80 000 euroa — nekin todella, todella suuria summia. Kuten on aiemmin myös täällä pöytäkirjassa todettu, myös eduskunnan tarkastusvaliokunta on nostanut kampanjakaton esiin useamman kerran matkan varrella.

Toivon todella, että tällä kaudella eduskunta ja laajemminkin suomalainen puoluekenttä vihdoin ottavat vinkistä vaarin, selvittävät kampanjakattojen toteuttamista ja päivittävät lopulta myös lainsäädäntöä. Vaikka kampanjakattojen käyttöönottoon liittyy kiistatta myös ongelmakysymyksiä — kuten se, että liian alhainen yläraja voi olla ongelma ilmaisunvapauden näkökulmasta ja toisaalta liian korkea kampanjakatto ei aja asiaansa — ei lainsäädännön laatimisen hankaluus ole kovinkaan hyvä syy toimetttömyudelle. Moni asia noin ylipäätään voi tuntua vaikealta ja tuntuukin, mutta silti asioita on vain tehtävä, niitä on kehitettävä ja niitä on muutettava. Tämä varsin sama asia pätee myös vaalijärjestelmän ja vaalirahoituksen uudistamiseen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Peltonen.

15.55 Eemeli Peltonen sd: Arvoisa puhemies! Käsittelemme parhaillaan lakialoitetta ehdokkaan vaalirahoituksesta annetun lain muuttamiseksi. Suomi on avoin ja toimiva demokratia, jossa kansalaiset voivat luottaa yhteiskuntamme toimivuuteen myös vaaleissa. Meillä on myös kansainvälisessä vertailussa sangen toimiva ja hyväksi havaittu vaalirahoituslainsäädäntö, joka on tehty palvelemaan juuri äsken mainitsemaani avoimuuden periaatetta. Vaalirahoituksen valvonta onkin aivan keskeinen keino ja edellytys avoimuuden toteuttamiselle vaaleissa. Vaalirahailmoitusten kautta jokainen kansalainen voi helposti selvittää, kenen tuella ehdokas on kampanjansa toteuttanut. Samalla rahoituksen avoimuus tuo julki ehdokkaan rahoituksesta aiheutuvat mahdolliset sidonnaisuudet.

On kuitenkin muistettava, että vaalirahoituslainsäädäntöäkin on aika ajoin uudistettava ja kehitettävä, jotta lainsäädäntö pysyy ajan tasalla ja palvelee kansanvaltaa sekä avoi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 37/2023 vp

muutta parhaalla mahdollisella tavalla. Haluankin tässä yhteydessä kiittää aloitteen tehnyttä edustajaa siitä, että tekemällä aloite on mahdollistettu keskustelu vaalirahoituslainsäädännön ajantasaisuudesta täällä eduskunnan täysistunnossa.

Arvoisa puhemies! Vaalirahoituslainsäädäntömme ajantasaisuutta voitaisiin kuitenkin pohtia myös laajemmin kuin mitä aloitteessa esitetään. Nostan esiin muutaman näkökulman ja konkreettisen ehdotuksen aiheeseen liittyen.

Nykylainsäädännön mukaan vain vaaleissa valituiksi tulleet ja varasijalle jääneet joutuvat tekemään varsinaisen ilmoituksen vaalirahoituksestaan. Ennakkoilmoitus taas on kaikille ehdokkaille vapaaehtoinen. Vaalirahoituksen avoimuuden lisäämiseksi olisi tarkoituksenmukaista laajentaa ilmoitusvelvollisuus kaikkiin ehdokkaisiin. Siten ilmoituksen joutuisivat vaalien jälkeen tekemään kaikki vaaleissa ehdokkaina olleet henkilöt. Pidän lainsäädännön nykytilassa ongelmana sitä, että vaalirahoituksen koko kuva jää pimentoon, kun vain valituiksi tulleet ja varasijalle jääneet joutuvat tekemään selkoa vaalirahoituksestaan ilmoituksen muodossa. Meillä on suuri joukko ehdolla olleita, jotka ovat keränneet merkittäviä summia vaalirahoitusta, vaikka eivät lopulta olekaan tulleet valituiksi, vaikkapa tänne eduskuntaan. Tämä rahoitus jää tällä hetkellä kokonaan pimentoon. Vaalirahoituslainsäädäntömme tavoitteet avoimuudesta eivät siis täysin toteudu, kun ilmoitusvelvollisuus koskettaa vain hyvin pientä joukkoa vaaleihin ehdokkaina osallistuneita. Vaalirahoituksen avoimuuden kannalta olisikin keskeistä pohtia mahdollisuutta, että ilmoitusvelvollisuutta laajennettaisiin koskemaan myös valitsematta jääneitä ehdokkaita. Vasta silloin vaalirahoituksen läpinäkyvyys toteutuu ja koko kuva annetusta vaalirahasta sekä ehdokaiden sidonnaisuuksista tulee julki. Pitäisin tätä toimenpidettä erittäin tärkeänä.

Arvoisa puhemies! Toinen vaalirahoituslainsäädäntömme erikoisuus koskee ulkomais- ta puolue- ja vaalirahoitusta. Toisin kuin osassa muista maailman maista, ei meillä Suomessa ole täysin kielletty vaalirahoitusta maamme rajojen ulkopuolelta — tämä kaikki siitä huolimatta, että vaalit ovat ehdottomasti kansallinen ja sisäinen asiaamme. Esimerkiksi puolueen on mahdollista vastaanottaa tukea ulkomailta yksityishenkilöiltä tai samaa aatesuuntaa edustavalta kansainväliseltä yhteisöltä tai säätiöltä. Viime tammikuussa oikeusministeriön selvityksessä otettiin kantaa sen puolesta, että ulkomaista puolue- ja vaalirahoitusta koskevaa sääntelyä täsmennettäisiin nykyisestä. Ajattelen niin, että kansallisissa vaaleissa täytyy pärjätä maamme rajojen sisäpuolelta kerätyllä rahoituksella. Vaikka ulkomaista vaalirahoitusta on puolueiden käytössä eri arvioiden mukaan ollut vuosien saatossa melko vähän, pitäisi lainsäädäntömme johdonmukaisuuden vuoksi ulkomainen vaalirahoitus kieltää kokonaan.

Näillä muutamilla huomautuksilla, arvoisa puhemies, tahdoin kommentoida tätä aloitetta ja vaalirahoituslainsäädäntömme kehittämistä vielä aloitetta laajemmin.

Lopuksi haluan todeta, että vaalirahoitus on ja on ollut aina tärkeä osa demokratiaa. Vaaleissa pitää kansalaisten myös voida tukea erilaisia kampanjoita. Se ei ole hämärähommaa, kun lainsäädäntö on kunnossa ja yhteiset pelisäännöt ovat kaikilla tiedossa ja niitä myöskin noudatetaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki.

16.00 Anne Rintamäki ps: Arvoisa rouva puhemies! Meillä on lähetekeskustelussa lakialoite, jonka tavoitteena on muuttaa vaalirahoituksesta annettua lakia. Ajatuksena on, että

Pöytäkirjan asiakohta PTK 37/2023 vp

vaalirahoituksen kokonaismäärälle asetettaisiin kattosummat. Tahdon kiittää edustaja Tynkkystä tästä tarpeellisesta aloitteesta.

Erityisesti eduskuntavaaleissa vaalikampanjoiden budjetit ovat paisuneet vuodesta toiseen. Tämänkin vuoden eduskuntavaaleissa näimme jopa erittäin valtavia, kuusinumeroisia, budjetteja — täysin poskettoman suuria rahasummia, joilla on jo valtava vaikutus vaalitulokseen. On hyvä huomioda, että kaikki ehdokkaat eivät lähde rahoituksen kanssa mitenkään yhdenvertaisista lähtökohdista. Toisilla on omaisuutta ja rahoittajia vaikka muille jakaa, mutta toisilla näitä ei ole. On demokratian kannalta ongelmallista, että luottamus henkilön paikan voi ikään kuin ostaa sen sijaan, että kilpailisi samoilla lähtökohdilla muiden ehdokkaiden kanssa.

Arvoisa rouva puhemies! On siis täysin perusteltua alkaa lainsäädännöllä rajoittamaan eri vaalien budjetteja. Ehdokkaan vaalirahoituksen kokonaismäärä saisi tämän aloitteen mukaan olla kunta- ja aluevaaleissa yhteen laskettuna korkeintaan 10 000 euroa, eduskuntavaaleissa korkeintaan 30 000 ja europarlamenttivaaleissa korkeintaan 50 000 euroa. Nämä rajaukset ovat järkeviä, ja ne ovat varsin kohtuullisia. Kannatan tätä aloitetta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom.

16.02 Miko Bergbom ps: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä on edustaja Tynkkysen lakialoite laiksi ehdokkaan vaalirahoituksesta annetun lain muuttamisesta. Tähän aluksi haluankin kiittää edustaja Tynkkystä tästä äärimmäisen tärkeästä aloitteesta.

Eduskuntavaalien 2023 vaalirahoitusilmoitusten mukaan pienin vaalibudjetti oli 0 euroa ja suurin 136 739 euroa — 136 739 euroa — ja ehdokkaiden välillä keskimääräinen vaalibudjetti 41 000 euroa, josta noin 10 000 euroa oli keskimäärin omaa rahaa ja 31 000 euroa muilta rahoittajilta. Jos vaalibudjetit ovat tätä luokkaa, niin voidaan kyllä ihan aidosti kysyä, eletäänkö me ylipäätään ympäristössä, jossa demokratia toteutuu, vai elämmekö me ympäristössä, jossa on näennäisdemokratia eli jossa kaikilla on teoreettisesti samat mahdollisuudet osallistua päätöksentekoon mutta tosiasiallisesti nämä vaalirahoitukset ja nämä vaalibudjetit alkavat muuttaa sitä todellisuutta siihen suuntaan, ettei enää olekaan. Tämä on aivan keskeinen kysymys, ja sen takia tervehdinkin ilolla tätä aloitetta.

Esimerkiksi tässä aloitteessa nostetaan esiin, että eduskuntavaaleissa olisi yhä 30 000 euron kampanjakatto — 30 000 euroa. Se on valtava summa. Sillä saa tv-mainoksen, sillä saa lehtiin useita mainoksia, sillä saa mainokset postilaatikoihin jaettua, saa jaettua makaraa toreilla ja turuilla — yhä edelleen 30 000 euroa on valtava raha. Ja tästä kun on sitten käynyt keskustelua ihmisten kanssa, niin pääsääntöisesti, valitettavasti, kritiikkiä tulee lähinnä vain muilta poliitikoilta. Tämä on se ilmiö, mikä tässä nyt toistuu. Ja se yksi kritiikki on se, että no kun tuo summa on aivan liian pieni esimerkiksi pääkaupunkiseudulla. Haluan muistuttaa, että se summa, se katto on kaikille ehdokkaille täysin sama — kaikille ehdokkaille täysin sama, eli siinä ei heikennetä yksittäisen ehdokkaan mahdollisuutta osallistua päätöksentekoon. Sen sijaan tämä nykyinen järjestely, jossa vaalibudjetit tosiaan ovat jopa yli 100 000 euron kokoisia, aiheuttavat tosiasiaassa sen tilanteen, että kaikilla suomalaisilla täysi-ikäisillä ei ole samaa mahdollisuutta osallistua päätöksentekoon ja tulla valituksi niin kunnanvaltuustoihin, aluevaltuustoihin kuin eduskuntaan. Jää ulos paljon nuoria, jää ulos paljon pienituloisia, joilla ei ole esimerkiksi kontakteja säätiöihin, yhdistyksiin, joiden kautta lypsetään rahaa siihen kampanjaan, tai joilla ei ole pistää sitä omaa ra-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 37/2023 vp

haa tai ottaa velkaa eduskuntavaaleihin, kuntavaaleihin, aluevaaleihin. Kannatan kyllä äärimmäisen lämpimästi tätä edustaja Tynkkysen tekemää lakialoitetta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kokko.

16.05 Jani Kokko sd: Arvoisa puhemies! Vaalirahoituksen avoimuus on edellytys demokratian toteutumiselle, mutta itse kyllä karsastan ajatusta euromääräisistä kampanjakatoista. Puheenvuoroissa on jo nähty, mitenkä lainsäädäntöä voitaisiin parantaa. Ehkä tällainen kampanjakatto aiheuttaa sen, mikä on muun muassa Yhdysvalloissa nähty, että kuka tahansa ulkopuolinen pystyy ostamaan ehdokkaalle mainoksia. Sitähän ei millään lainsäädännöllä pystytä kieltämään, jos Matti Meikäläinen ostaa ehdokas Möttöselle vaikka 5 000 euron mainoksen Helsingin Sanomien edestä, koska sehän ei ole Möttösen kampanjan tekemää mainontaa vaan täysin ulkopuolisen tukijan.

Jos nyt sitten katsotaan tämmöisiä euromääräisiä kattoja, niin itse tietysti tulen Keski-Suomen vaalipiiristä, jossa ehkä Keski-suomalainen hinnoittelee itseään vähän eri tavalla kuin vaikka Uudellamaalla ja pääkaupunkiseudulla olevat lehdet, mutta täytyy sanoa, että mitä olen mainoksien hintoja seurannut, niin jopa 20 000 euron tai 30 000 euron vaalibudjetti on varsin pieni, jos oikeasti haluaa TV-mainoksen, makkaraa jaella torilla, lehti-mainoksen ja vielä saada ne mainokset postilaatikoihinkin.

Tänne eduskuntaan on, kuten edustaja Bergbomkin totesi, päästy viime vaaleissa ihan nollalla eurolla, ja suurin budjetti on ollut reippaasti yli 100 000, mutta meillä on ollut kyllä viime eduskuntavaaleissa hyvinkin isoja kampanjoita, yli 50 000 euroa ja jopa yli 100 000 euroa, ilman että tänne taloon edes päästy. Tämä osaltaan kertoo siitä, että rahalla ei kyllä voi suoranaisesti täältä paikkaa ostaa, vaan kyllä sillä ehdokkaalla, hänen mielipiteillään, hänen aktiivisuudellaan, hänen arvoillaan, on paljon merkitystä sille, ketä ne äänestäjät äänestävät. Ihan näin omassakin vaalipiirissäni esimerkiksi alkaa olla, kun katsoo läpi menneiden kampanjoita ja niiden rahoituksia, jo se katto saavutettu, niin että siellä ei ole edes järkevää käyttää enemmän rahaa kuin mitä nyt, koska siinä tulee jo sitten yleisöltä ja kansalaisilta vastareaktiota.

Tässä suhteessa ehkä antaisin nimenomaan ehdokkaille ja kampanjakoneistoille vastuun siitä, minkä suuruisia budjetteja käytetään. Mielestäni järkevämpää olisi, että vaalirahoituslainsäädäntöä muutettaisiin siltä osin, että meillä tulisi ennakkoilmoitus pakolliseksi ja kaikki ehdokkaat joutuisivat ilmoittamaan vaalirahoituksensa. Nythän kun meillä on ehdokkaita, jotka eivät ole tulleet valituiksi tai ovat ensimmäisellä varasijalla, niin kenelläkään heidän jälkeensä olevalla ehdokkaalla ei ole mitään velvollisuutta tehdä vaalirahoitusilmoitusta. Siellä on useiden kymmenen tuhansien eurojen kampanjoita jäänyt aivan julkiselta keskustelulta pimentoon. — Kiitokset.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Räsänen, Joona.

16.08 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tervehdin kyllä ilolla tätä keskustelua siitä, millä tavoin voisimme Suomessa kääntää sen kehityksen, joka meillä viimeisten kymmenien vuosien aikana on valtoimenaan levinnyt, missä vaali vaalilta vaalikampanjoiden budjetit ovat kasvaneet. Yhtenä keinona voisi hyvin olla käytettävissä tämä edustaja Tynkkysen esittämä keino kampanjakatosta, jossa sitten tietenkin ovat ne aukot. Niin kuin olemme huomanneet niistä maista, joissa tällainen järjestelmä on otettu käyttöön, se ei ole ve-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 37/2023 vp

denpitävä, mutta se antaisi kyllä vahvan signaalin siitä, että demokratiassa rahalla ei pidä valtaa ostaa eikä pidä saada antaa valtaa ostaa.

Arvoisa puhemies! Sitten näistä muista keinoista, joita tässäkin keskustelussa on viljelty. Ehkä keskeisimmät liittyen nimenomaan tämän vaalirahoituksen avoimuuden lisäämiseen olisivat ne, että tämä vaalirahoituksen ennakoilmoitus olisi pakollinen, koska onhan se niin, että jokainen meistä nyt ainakin suurin piirtein tietää jo ennen sitä varsinaista vaalipäivää, ennen ennakoäänestystä, kuinka paljon euroja niihin kampanjoihin on varattu, vaikka sitten yleensä loppuvaiheessa käykin pieni piikki ja itse kukin meistä hieman paniikissa vielä useamman mainoksen viimeiselle viikonlopulle ostaa. Tämä olisi jo yksi keino, jolla varmistettaisiin se, että äänestäjä tosiasiallisesti voi ennen äänestyspäätöksen tekemistä myös tarkistaa halutessaan ehdokkaan vaalirahoituksen.

Toinen keino, johon tässä myös viitattiin edellä, liittyy sitten siihen, olisiko myös tämä ilmoitusvelvollisuuden laajentaminen syytä käydä lävitse, jolloin todella yhä suuremmilta osin saataisiin vaalirahoitus näkyviin ja sitä kautta voitaisiin tätä vaalirahoituksen avoimuutta edistää.

Toivon todella, että tälläkin kaudella nyt puolueet yhdessä, luultavasti puoluesihteereiden voimin, kun joka tapauksessa pohtivat vaalilainsäädännön muuttamista, pohtisivat myös nämä asiat.

Ja tähän, arvoisa puhemies, ehkä sitten päätän. Se, mikä lopulta tässä keskustelussa on kuitenkin ollut ehkä ilahduttavinta, liittyy siihen, että kun viime kaudella tätä samaa kokonaisuutta puolueet todella pohtivat ja pohtivat keinoja, millä voitaisiin kääntää tämä paisuneiden kampanjoiden kehitys siihen toiseen suuntaan tai ainakin voitaisiin hillitä sitä, voitaisiin lisätä vaalirahoituksen avoimuutta, niin silloin tietyt puolueet, jotka nyt sitten sattumoisin itse asiassa tällä hetkellä ovat hallituspuolueita, vastustivat näitä kaikkia toimenpiteitä. Nyt kun kuuntelin tuossa toiseksi suurimman hallituspuolueen varapuheenjohtajan puheenvuoron, edustaja Tynkkynen puheenvuoron, on hienoa, että nyt linja myös perussuomalaisissa on muuttunut. Ja kun huomasin, että teillä on vielä puheenvuoro tulossa, voitte varmaan varmistaa, että nytten puolueenakin kannatatte tätä omaa esitystänne.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, Sebastian.

16.11 Sebastian Tynkkynen ps: Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Ja kiitoksia kaikille, jotka ovat jo tähän mennessä osallistuneet tähän keskusteluun. Näen sen hirveän tärkeänä, että tämä keskustelu, joka käydään vaalirahoituksesta, ei tule sammumaan vaan jossain kohtaa se tulee voimistumaan siihen pisteeseen, että jollakin vaalikaudella päästään tekemään sitten uudistuksia. Nämä ovat aika hitaita, ja itseäni se ärsyttää ihan hirveän paljon, mutta näissä on vain pakko mennä eteenpäin, jos me halutaan vahvistaa suomalaista demokratiaa.

Keräsin näitä teidän erinomaisia huomioitanne, hyvät edustajat, tänne pädille, ja alan niitä käymään läpi.

Ensimmäisenä oli Strandmanin puheenvuoro, josta nousi tämä pohdiskelu siitä, voisiko ollenkaan yksityistä rahaa käyttää eduskuntavaalikampanjoissa. No, vaikka itse olen ehkä tämän aloitteen tekemisenkin myötä — ja kun viime kaudella puhuin tästä paljon — profiloitunut tämmöisenä tiukan linjan kannattajana, niin kuitenkin näkinsin tärkeänä, että yksityisen rahan käyttöä vaalikampanjoissa ei kielletä. Se on mahdollista — oli se sitten yri-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 37/2023 vp

tyksiltä, yksityishenkilöiltä, ay-puolelta ja niin edelleen — kunhan se on kohtuuden rajoissa, ja siihen tämä pyrkii, että tehdään selkeät rajat, paljonko sitä rahaa voi käyttää. Nimitäin on niin, että esimerkiksi kaikki ihmiset eivät ole pelkästään sosiaalisessa mediassa. Ja silläkin, että ehdokas käyttää rahaa, oli se sitten yksityistä tai omaa rahaa, jonkun verran, kohtuullisessa määrin, on oma merkityksensä siinä, jos sanoisi näin, kuinka demokraattinen se prosessi on kansalaisten näkökulmasta: näkyvätkö vaalit kaikkialla, kaduilla, lehdissä, joka paikassa; lisätäänkö me ihmisten tietoisuutta siitä, että nyt on vaalit; mitä teemoja siellä on esillä, minkälaisia ehdokkaita; mihin kysymyksiin pitäisi ottaa kantaa. Ja jos tätä rahaa saa käyttää, niin sitten tämä keskustelu näkyy eri tavalla myöskin esimerkiksi lehdissä, katujen varsissa ja niin edelleen. Eli itse en lähtisi kieltämään sitä, mutta tässä pitää olla kohtuus.

No sitten, arvoisa rouva puhemies: Täällä aika hyvin pysyi pakka kasassa tässä keskustelussa, mutta sitten edustaja Perholehto lähti vähän tämmöiselle populistiselle oppositio-linjalle haastamaan. Ei siinä mitään, minä ymmärrän sen, opposition tehtävä on aina haastaa, oli se joiltakin osin loogista tai ei. Hän lähti tässä nyt sitten haastamaan ehkä erityisesti juuri perussuomalaisia. Sanoisin näin, että tuossa alkupuheenvuorossanikin aloitin tämän sillä tavalla, että tässä tulee ruoskaa nyt koko eduskunnalle, että meidän kaikkien pitää pysyä tekemään paremmin. Edustaja Perholehto Räsäsen komppaamana — molemmat demareita — olivat tässä syyttelemässä meitä, mutta sitten he varmaan ehkä sulki korvansa siinä kohtaa, kun heidän kollegansa, edustaja Kokko, heidän takanaan piti puheenvuoron, jossa tämä nuori sosiaalidemokraatti totesi, että hän karsastaa sellaista, että asetettaisiin euromääräisiä rajoja, tämmöisiä kampanjakattoja. Tämä sama sosiaalidemokraattien haasto oli käsillä myöskin viime kaudella, kun olin itse puolustamassa tätä kampanjakattoideaa tässä samassa pöytätyössä. Silloin myöskin sosiaalidemokraatteja hyökkäsi minua kohtaan, ettei tämmöisiä rajoja voida tehdä. Eli nyt ehkä katsoisin siihen peiliin.

Sitten jos edustaja Perholehdolle vielä sen viimeisen sanan sanoisin. On hienoa, että vaikka te syytätte meitä, te itse sanojen osalta kannatatte aloitetta, mutta miksi te ette allekirjoittaneet tätä lakialoitetta, jos te sitä kannatatte? Semmoiset terveiset hänelle.

No, sitten edustaja Peltonen. Nuoresta iästään huolimatta hän on tottunut täällä käyttäytymään yleensä aika valtiomiesmäisesti, ja tällaista huomasin myöskin tässä teidän puheenvuorossanne, ja tahdon kiittää — se oli erinomainen. Syy siihen, miksi itse en lähtenyt tässä aloitteessa käsittelemään koko vaalirahoituslainsäädäntöä, yksinkertaisesti liittyy vaan siihen, että eri puolueet vastustavat tiettyjä erilaisia tiukennuksia ja tavallaan, kun tuodaan lakialoitteita, haluaisin löytää jonkun pienen yhteisen nimittäjän, että jos edes tässä asiassa voitaisiin edetä.

Mutta haluan kommentoida niitä ehdotuksia, joita te teitte. Eli esimerkiksi tämä, että kaikkien pitäisi tehdä ilmoitus, ei pelkästään niiden, jotka pääsevät läpi tai ovat siellä varasijalla. Ehdottomasti kannatan sitä. Se on aivan loistava idea. Tämä sitten, kun uudistetaan kokonaisuudessaan vaalirahoituslainsäädäntöä, kannattaisi ottaa mukaan. Toki olen aika skeptinen sen suhteen, kuinka pitkälle puolueet ovat vielä valmiita menemään eri asioissa, mutta toivon, että tässä edetään.

Sen lisäksi puhuitte siitä, että ennakkoilmoitus tulisi pakolliseksi. Kannatan ehdottomasti myöskin tätä. Olen myöskin puhunut siitä.

Sitten nostitte esiin tämän ulkomaisen vaalirahoituksen. Erittäin samaa mieltä myöskin siitä, eli mielestäni se kannattaisi myöskin kieltää. Kansalliset vaalit — vaikka tähän mennessä ei ole käynyt niin, että ulkomailta olisi hirveästi osallistuttu rahoituksellisessa mie-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 37/2023 vp

lessä meidän vaalikampanjointiin, niin eihän sitä koskaan tiedä. Joku päivä voi tapahtua semmoista, että massiivisiakin määriä rahoitusta tulee, joten kannatan myöskin tätä ehdotusta.

No, sitten edustaja Kokko, puhuitte tästä, että karsastatte euromääräisiä rajoja. Sanoitte, että muuahan sitten voivat ostaa mainoksia jollekin edustajalle. Tämä on vähän sen tyyppistä haastoa, mihin jouduin vastaamaan viime kaudellakin, kun täällä olin. Meilläähän on tällä hetkellä jo se tilanne, että tämä meidän vaalirahoituslainsäädäntö on niin puutteellinen, että käytännössä nytkin, vaikka siellä on tietyt rajat, joku tietty lahjoittaja voi antaa kerralla vain sen tyyliin 6 000 euroa. Eihän siitä mitään sanktioita tule. Siis tämä koko järjestelmähän perustuu siihen, että jos jää kiinni, niin sen jälkeen joudut ikään kuin julkisen paineen alaiseksi. Mediat paljastavat, että siellä onkin annettu enemmän. Se on tälläkin hetkellä mahdollista, että voidaan tehdä tätä, että rahoittaa huomattavilla summilla, mutta silloin ehdokas ottaa sen riskin, että jos hän jää kiinni, niin sen jälkeen hän tulee ikään kuin kansalaisten silmissä nöyryytetyksi ja sitten on vaikeaa päästä vaaleissa ehdolle. Eli ei tämä nykyinenkään järjestelmä estä sitä. Tai se, että pitää ilmoittaa kaikki yli 1 500 euron lahjoitukset — eivät kaikki välttämättä ilmoita, mutta jos jää kiinni, niin sitten se ongelma tulee. Eli tässä on ihan se sama pointti.

No, nyt huomaan, että minulta loppuu aika, mutta tuossa tuli nyt vastattua ainakin varmasti ekan rundin kysymyksiin aika hyvin. Jään vastaamaan vielä, jos tulee lisää puheenvuoroja. — Kiitos paljon.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Meillä on 30 minuuttia jo mennyt jonkin aikaa sitten, mutta otetaan näitä puheenvuoroja tässä, koska siihen on nyt mahdollisuus. — Ja sitten edustaja Peltonen, olkaa hyvä.

16.18 Eemeli Peltonen sd: Arvoisa puhemies! Tässä istunnossa on käyty ansiokasta keskustelua vaalirahoituslainsäädäntömme kehittämisestä, ja on hyvä huomata, että alkaa löytyä kannatusta niin salin vasemmalta kuin oikealtakin laidalta vielä tätä aloitetta laajempiinkin toimiin. Ja se on tietysti tätä kautta ajatellen hyvä asia, koska se antaa meille lähtökohtia ja niitä kulmapultteja, joihin voidaan sitten myöhemmin vaikka parlamentaarisenakin yhteistyönä luoda näitä malleja ja rakenteita.

No, ehkä jos palaan siihen keskusteluun, mitä julkisuudessa on käyty vaalirahoituslainsäädännön kehittämisestä, niin aika usein huomaan, että esitetään tällainen ikään kuin kannanotto tai kritisoidaan niitä esityksiä siitä, että ne lisäisivät Valtiontalouden tarkastusviraston eli VTV:n työmäärää ja sitä kautta kysyisivät resursseja. VTV:hän valvoo tosiaankin tällä hetkellä esimerkiksi näiden vaalirahoitusilmoitusten oikeellisuutta ja voi tehdä käytyjen vaalien jälkeen esimerkiksi pistotarkastuksia, joilla pyrkii sitten tuomaan esiin näitä filunkipelejä, jos niitä on siellä vaalirahoituksen puolella ollut. No, ajattelen kuitenkin itse niin, että tämä vaalirahoituksen avoimuus ei saa jäädä kiinni mistään VTV:n määrärahoista, ei nyt kuitenkaan puhuta mistään kymmenistä miljardeista. Jos VTV:n velvollisuuksia samassa yhteydessä lisätään, kun näitä vaalirahoituslainsäädännön avoimuuksia laajennetaan, niin samassa yhteydessä on sitten kyllä hyvä pitää huoli myöskin siitä, että virastolla on riittävät resurssit tätä tehtävänsä toteuttaa ja varmistaa tätä vaalirahoituksen avoimuutta.

No, sitten vielä tähän ulkomaalaiseen vaalirahoitukseen, jonka kieltämisen puolesta täällä on useampia puheenvuoroja esitetty: Haluan vielä painottaa, että tämä on myöskin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 37/2023 vp

turvallisuuskysymys. Mehän emme tiedä sitä, mihin tämä maailma menee. Olemme nähneet esimerkkejä siitä, että kansallisiin vaaleihin voidaan yrittää vaikuttaa maan rajojen ulkopuolelta, toteuttaa vaalihäirintää, kanavoida rahoitusta vaikkapa sellaisille puolueille, joita ei tässä salissa tällä hetkellä ole laisinkaan, joilla yritetään sitten jonkinlaista epätasapainoa tuottaa vaaleihin ja ehkä niiden lopputulokseenkin. Jos haluamme tällaisen vaalihäirinnän pitää mahdollisimman pienenä, niin silloin kannattaa myöskin ne rahahanat sulkea ennen kuin niitä aletaan käyttämään. Eli ehdottomasti ”ei” tälle ulkomaalaiselle vaalirahoitukselle. Vaikka sitä ei järin suuresti ole meillä tämän demokratian aikana esiintynyt, niin kukaan ei tulevastakaan tiedä. — Kiitos. [Sebastian Tynkkynen: Hyvä puhe!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Kokko.

16.21 Jani Kokko sd: Arvoisa puhemies! Kuten nyt ehkä täältä salin vasemmalta laidalta tulleista kommenteista näkee, niin ajattelemme ehkä itse — ja edustaja Räsänen ja Perho-lehto — vähän eri tavalla. Toki kaikki ovat sen kannalla, että nimenomaan sitä vaalirahoituslainsäädäntöä pitäisi tiukentaa ja ehkä tämäkin keskustelu on osoittanut, että siellä on aika paljon korjattavaa. Ehkä tämä nimenomainen keino, johon tämä lakialoite liittyy, olisi ehkä enemmän tämmöinen kosmeettinen keino, joka jättäisi nämä paljon suuremmat ongelmat nimenomaan sen rahoituksen avoimuuteen liittyen, mitä tulee esimerkiksi tähän ulkomaalaiseen vaalirahoitukseen, ennakkoilmoituksen puuttumiseen ja oikeastaan niihin kaikkiin satoihin, vaaleista riippuen jopa tuhansiin ehdokkaisiin, joiden ei tarvitse tehdä siitä omasta rahoituksestaan ennakkoilmoitusta.

Olisi myös ehkä, kuten nyt näitten vaalien jälkeen on vaalirahoituksesta keskusteltu, hyvä myös suunnata jonkinlaisia resursseja myös vaalirahoitusilmoituksen täyttämiseen. Nyt jopa ihan kokeneellakin kansanedustajalla on näyttänyt olevan vaikeuksia muistaa, että se 40 000 euroa on pitänyt sinne laittaa, vaikkei sitä ole käyttänytäkään. Ehkä tähän voisi enemmän panostaa, siihen huolellisuuteen, mikä ehkä lisäisi myös niitten ilmoitusten luotettavuutta.

Mutta ehkä tässäkin keskustelussa toivon, että julkisuuteen ei välity sellainen kuva, että ne tavalliset kansalaiset, ahkerat yrittäjät, ay-liike, elinkeinoelämä, säätiöt, monet tahot tässä suomalaisessa yhteiskunnassa, jotka haluavat taloudellisesti osallistua demokraattisen prosessin tukemiseen, kaikkonaisivat siitä — jos heillä on tiedossa se ehdokas tai puolue, jonka arvoihin he luottavat, jonka osaamiseen he luottavat — että he eivät uskaltaisi tukea taloudellisesti, koska hänet leimataan, jos ei nyt lähestulkoon rikolliseksi niin ainakin erittäin epäilyttäväksi henkilöksi, koska kyllähän tämän vaalirahoituksen ympärillä pyörivä keskustelu antaa valitettavasti tällaisen kuvan, että jokainen euro, joka poliitikolle tai puolueelle annetaan vaalikampanjointiin, on jollain tavalla epäilyttävä, että sillä esimerkiksi yritettäisiin ostaa jotain ehdokasta. Sanotaanko, että jos ehdokkaan moraali on niin heikko, että muutaman tuhannen euron vaalirahoituksella tulee ostetuksi tähän saliin, niin sanon kyllä suoraan, että halvalla kyllä ehdokas lähtee. Ehkä sitten muiden toimijoiden moraali on huomattavasti korkeampi. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten vielä edustaja Tynkkynen, Sebastian.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 37/2023 vp

16.24 Sebastian Tynkkynen ps: Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Oikeastaan tähän loppuun jäi:

Sanon, että edustaja Peltosen kanssa jälleen kerran, jatkopuheenvuorosta, sata prosenttia samaa mieltä.

Edustaja Kokon kanssa meillä tiet taas vähän risteävät. Puhuitte siitä, että ehkä nämä muut asiat vaalirahoituslainsäädäntöön on tärkeätä tehdä ja sitten taas, kun mennään tähän kampanjakattoon, tämä on kosmeettinen. Itse asiassa se menee juuri toisin päin. [Jani Kokko: Ei mene!] Eli tämä kampanjakatto tulisi kaikista eniten vaikuttamaan demokratian tilaan, koska se käytännössä tekee mahdottomaksi sen, että niitä jättikampanjoita, mitä tällä hetkellä tehdään, voitaisiin tehdä. Tämä vaikuttaa isossa kuvassa eniten, ja sen lisäksi näitä muita asioita, jotka myöskin vaikuttavat mutta eivät niin paljon, ehdottomasti kannattaa tehdä.

Ja sitten tuo, että leimataan tyyliin rikolliseksi, jos antaa vaalirahaa: Minä en ole oikein kuullut sitä kenenkään muun suusta tässä keskustelussa kuin teidän suustanne, ja enpä oikeastaan julkisessa keskustelussakaan ole kuullut, että leimattaisiin rikolliseksi. Myöskin tässä keskustelussa omassa puheenvuorossani sanoin, että itse kannatan sitä, että yksityistä rahaa saa olla, kunhan kohtuullisessa määrin annetaan. Puolustin sitä sillä, että ne vaalit näkyvät oikeasti katukuvassa ja kaikkialla ja osallistumisaste pääsee nousemaan ja ihmiset tietävät, mitkä teemat ovat esillä — myöskin he, jotka eivät ole sosiaalisessa mediassa.

No, sitten puhuitte vielä tästä, jos jonkun moraali on niin heikko, että 2 000 eurosta tyyliin antaisi periksi: Meillä on semmoisia ehdokkaita, jotka tulevat valituiksi vaaleista toiseen, saavat samoilta rahoittajilta rahaa, ja tuntuu, että enemmän ja enemmän heistä... Tai sanotaan, että ainakin se riski on olemassa, että heistä tulee suoraan sanottuna juoksupoikia tai juoksutyttöjä näille tietyille asioille. Ehkä jopa samassa puolueessa, vaikka voitaisiin nähdä, että nämä taustatahot ovat heidän puolellaan, uudet ehdokkaat saattaisivat haastaa niitä näkemyksiä, mitä vanhemmat ehdokkaat ovat ajaneet siinä puolueessa, mutta on vaikea päästä samassa puolueessa ikään kuin tälle areenalle sen takia, että muut saavat sen rahoituksen. En minä usko, että mikään puolue on semmoinen homogeeninen yhteisö, että kaikki ajattelevat samalla tavalla.

Joku pakkoruotsi on esimerkiksi hyvä esimerkki — menemättä mihinkään puolueeseen nimeltä. Eräällä puolueella on puoluekokouksen päätös siitä, että pakkoruotsi pitää lakauttaa, mutta saman puolueen edustajat kuitenkin saavat aivan valtavan paljon vaalirahoitusta ruotsinkielisiltä säätiöiltä, ja sitten asiat käytännössä, kun politiikkaa tehdään, eivät etene eikä edusteta sitä puolueen puoluekokouksessakin linjaamaa kantaa. Minä näkisin näin, että kyllä tällä vaalirahoituksella on merkitystä myöskin tästä näkökulmasta, että ollaan jonkun juoksupoikia tai -tyttöjä. Mutta en mainitse tässä puolueita, kunnioitan demokratiaa. Hyvä, että on puolueita. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, kiitoksia.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin perustuslakivaliokuntaan.